

արք Զարգարեան հրատարակութիւններու, քիւ 6.

Հ. ՅՈՎՍԷՓ ՏԵՐ-ՄԱՐԴԱՐԵԱՆ

(վիեննական Միփ.)

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ս. ԱՆՆԱՅԻ ՀԱՅ ՈՐԲԱՆՈՅԻՆ

ԲԱՅՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ Ի ՆՊԱՍՑ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՈՐԲԱԽՆԱՄԻ

Կ. ՊՈՒԼԻՍ

Տպագրութիւն ԱՐՇԱԿ ԿԱՐՈՅԱՆ

1919

362

S - 46

362
5-46

7 MAR 2016

300

644-55

ԲԱՆԱԽՈՍՈՒԹԻՒՆ

Մ Ը

Ս. ԱՆՆԱՅԻ

ՀԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

62
-46

Նոր շարժ Զարդարեան հրատարակութիւններու, թիւ 6.

Հ. ՅՈՎՍԷՓ ՏԵՐ-ՄԱՐԳԱՐԵԱՆ

(վիեճակացան Մխիթ.)

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՄԸ

Ս. ԱՆՆԱՅԻ ՀԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

ԲԱՅԱՄԵՆ Մ.ՈՒԹՈՎՆ

ԿԸ ՎԱՃԱՌՈՒԻ Ի ՆՊԱՍՏ

ԿԵԴՐՈՆԱԿԱՆ ՈՐԲԱԽՆԱՄԻ

4. POLYU

Տպագրութիւն ԱՐՇԱԿ ԿԱՐՕԵԱՆԵ
1919

9182

ՕԳՆԵՆՔ ՈՐԲԵՐՈՒՆ

Այս կոչը ժամուր եւ յուզիչ երգի մը քրքուումներուն պէս արձագանք կը գտնէ ամէն հայու զգայուն սիրտին մէջ, այդ իսկ պատճառաւ է որ ուզեցինք Որբանոցի մը բացման առթիւ սահմանափակ օրջանի մը մէջ խօսուած այս գեղեցիկ Բանախօսութիւնը արձագանքէ ամէն հայու ականջին եւ որպէսզի բացի բարոյական օգտակարութիւնէն կարծի մըն ալ ներքական օգտակարութիւն մեզ կ'արեւանք լնձեռել հեք որբերուն հասոյթը յատկացուցինք Կեդրոն. Որբայնամբն:

919 յունիս 20

ՀՐԱՏՈՐՈՅԻԶՆԵՐԸ

18024-58

ՀԱՅ ՈՐՐԱՆՈՒԹՅՈՒՆ ԽՄԱՐԱՆԱԲԱՐՈՒՄԸ

Ծանօթ.— Սոյն խմբանկարին մէջ կը գտնուի Խոսարչուր Մոլորակոյցի Ծաղիկեան Հռեփոխը՝
(թ. 1.) եւ Խոռէն (թ. 2.) տղաքը:

ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ ՍԸ

Ս. ԱՆՆԱՅԻ ՀԱՅ ՈՐԲԱՆՈՑԻՆ

ԲԱՑՄԱՆ ԱՌԻԹՈՎ

Տխարք և Տիկնայք

Երրորդ անգամը կ'ըլլայ, որ ինծի կը վիճակուի որբանոց-
ներու բացման առթիւ իբր պատգամաւոր ներկայ գտնուիլ, և
յանուն վարչական ընկերներուս մի քանի խօսք ըսել:

Արդէն այս օուրը հաստատութիւնը եկեղեցական արա-
րողութեամբ օրհնուեցաւ, և առանձինն հաճութեամբ՝ բար-
ձրեային հայեացքը նուերագործեց այս Տունը, որուն մէջ
քաղցը կը յագենայ մերկութիւնը կը զգենու և տխրութիւնը
ցնծութեան կը փոխուի, որով տառապած հոգին կը մտնէ
դրախտի մը մէջ փոխան խաւարամած որջի մը, ուր ի վերջոյ
որքն իր դողդոջուն վիճակին մէջ կը գտնէ ընտանեկան պատըս-
պարան մը սիրոյ փայփայանքին տակը:

Որք ըլլալ, մատաղ մանուկ, ու չունենալ հայր ու մայր,
ըլլալ որք, ու զրկուիլ երկրային բարերարէն՝ սիրասուն
ծնողքէն: Որք ըլլալ, իր հայրենի երկրէն ու բունէն զատուած
աշխան տերեւի մը պէս հովէն ու բուքէն քշուած աստ ու

անդ թափառական, անտէր, անտէրունջ ու անխորշոմ մանկական անմեղ ճակտին վրայ չգգալ այլեւս այն անուշ մայրենի ժպիտը, որով մանուկին հոգին կը յնծայ ու կը խայտա հոգեթով, վերջապէս որբ ըլլալ, ճակատագրային ամէնէն դառն բաժակն ըմպել ըսել է Օ՛. Տիարք և Տիկնայք, միթէ ասիկա ամէնէն քստմնեցուցիչ, ամէնէն խռովիչ պատկերը չէ՞, զոր մեր առջեւ այսօր կը ցցէ այս սրտաշեղ տեսարանը։ Լալ ու հառաչել, ձմեռուան ցուրտին և մրկին դուռնէ դուռ պատառ մը հացիկ, նշոյլ մը կրակ մուրալու համար. ահա թէ ի՛նչ է որբը, որքն այն թշուառ։ Մենք հայերս զժբախտաբար տունով ու տեղով որբ եղանք, որբ և այրի եղանք։

Տիարք և Տիկնայք, ահա այս որբերէն էին աղջիկները որ եկան հոս Անարատ Յղութեան Ս. Աննայի Որբանոցին կուսանաց հարկին տակ ամփոփուեցան։ Սակայն ես լաւ գիտեմ թէ ասոնք ինչպիսի պարագաներու մէջ հոս եկան՝ Վերքոս ու Խոցոս, նիւթապէս ու բարոյապէս։ Ապա ուրեմն օրհնեալ ըլլան այն ամէն հարկերը, որ հիւրընկալեցին այս ցիրուցան զուլումի վայրերէն ճողոպրած բեկորները։ Կը գնահատեմ, ո՛վ կուսաններ, որ ունեցաք դուք անձնազոհութեան հոգին և Զեր գթութեան ձեռքերը կարկառեցիք դէպի այս թշուառները։ Բայց գիտցէք, որ դեռ իրենց նմանները հարկւրաւոր ու հաղարաւորներ թուրք հարեմներու մէջ իրենց չուշանի սրտերը սեւ քողին տակ ծածկած կը կենան՝ բռնաւորին ճանկերուն մէջ ու գիտցէք, քոյրեր, անոնք ալ որ այսօր ձեր ինամոց ու գուրգուրանաց առարկայ եղած են, կը գտնուէին երբեմն բռնաւոր թուրքին լուծին ներքեւ։ Հետեւաբար ուշադիր եղէք թէ անոնք այլափոխուած և յոռի ունակութեանց ենթակայ եղած են, գիտցէ՛ք, գիտցէք սրբագրել անոնց բազմաթիւ թերութիւններն ու մոլութիւններն։ Ո՛վ, դուք քոյրեր, ներշնչեցէք անոնց հոգոյն ու սրտին մէջ, կեանքի այն երեք անհրաժեշտ պայմանները. Հաւատք, Յոյս, Սէր։

Հաւատք այն կեանքին, որուն սահմանները չափ անգամ հեռու կ'երեւան մարդիկներուն։ Ապա՛ ուրեմն, դէք հաւատքն

երջանկութեան անոնց սրտին խորքը, որ հաւատան առաքինութեան, որ կ'իրագործէ երջանկութիւնը. ու շնչեցէ՛ք իրենց մէջ ճշմարտին ու գեղեցկին զգացումն, որ պիտի ազնուացնէ ու բարձրացնէ կենաց արժէքը։

Ո՛վ կուսաններ, դէք նաեւ այն հաւատքն իրենց մէջը թէ Հայը կենդանի է, անիկա մեռած չէ, ու դեռ կ'ապրի և թէ պիտի վերականգնի Մայր-Հայաստան։ Ըսէ՛ք, ըսէ՛ք, անոնց անընդհատ մինչեւ որ հաւատան, որովհետեւ երբեք իմ յիշողութիւնէս չի բացակայիր խօսակցութիւն մը որ որբուհի-նեղէն միոյն հետ ունեցայ դեռ ձեզի գալէն օր մը առաջ. երբ ես իրեն հարցումներ կ'ուղղէի, ըսելով թէ աղջիկս ի՛նչու երբ ես իրեն հարցումներ կ'ուղղէի, ըսելով թէ աղջիկս ի՛նչու զժուարութիւն կը յարուցանէիր թուրքին քովէն բաժնուելու պահուդ, իսկոյն պատասխանեց հառաչոտ սրտով, արցունքն աչքերուն մէջ — «Որովհետեւ էֆէնտիս ամէն օր ինծի կ'ըսէր, հայերը բոլորն ալ, որ երկրագունտին վրայ կը գըտնուին, հայրեր, մայրեր, աղջիկներ ու մանչեր բոլոր, բոլորն ալ ջարդուփշուր եղած ու ջնջուած են, և թէ դուք բոլոր հայ աղջիկներդ, որ մեր իսլամներու քովը կը գտնուիք, ասկէ վերջ թուրքի զաւակներ ու հարսերը պիտի ըլլաք, իսկ եթէ ձեզմէ մէկը անոնց քովը երթալու յանդգնութիւնն ունենայ, այն ատեն ան եւս անոնց կրած կտտանքին ու տանջանայ, այն ատեն ան կ'ապաւնան...» — Տիարք և Տիկնայք, քին ենթակայ պիտի ըլլայ անպայման...» — Տիարք և Տիկնայք, այսպիսի և ասոր նման սպառնական խօսքերով կը սոսկացնէին մեր մանուկները, քոյրերն ու եղբայրները։

Ո՛վ, դուք կուսաններ, ըսէ՛ք, ըսէք մեր այս որբուհի-ներուն թէ սուտ կը խօսէր թուրքն այն զաւան, և թէ կ'ապրի հայը ու պիտի ապրի մինչեւ վերջ։ Այ՛ո, մեր սիրելի հայրենիքը մոխրակոյտի վերածուեցաւ, ու անոր նուիրական շինուածքներն ու յիշատակարանները քար ու քանդ եղան, և թէ մեր սիրասուն հայրերն ու մայրերն ալ հրացանի, թնդա-նօթի, սուրի, կայինի, փայտի ու քարերու հարուածներուն

տակը մահացան, և մեր Հայաստան երկիրը, որուն մէջ երբե-
նեքանգ ծաղիկներ կը փթթէին, այժմ արեամբ շաղուած
ճենճերային գարշահոտութիւնն է որ կը բուրէ, յայց ան-
պիտի վերականգնի իր աւերակներուն մէջէն, որովհետեւ
արդարութիւնը յաղթանակեց, բռնաւորը տապալեցաւ և այսօր
Մայր-Հայաստանը ծիրանազոյն արշալոյսի մը շողերու ներքեւ
կը գտնուի, և մօտ ատենէն արեգակնային ճառագայթները պիտի
ողջունենք ջերմագին: Օն ուրեմն ո՛վ Կուսաններ դռէ՛ք մեր
որբուհիներուն սրտին մէջ այն մեծ հաւատքը թէ մեր քան-
դուած ու մարած օճախներէն, աւերակ արտորայքէն, փլատակ
այգիներէն և դաշտերէն, չքեղօրէն կանգնած Մայր-Հայաստա-
նին՝ ապագայ մայրերը պիտի ըլլան իրենք:

Հաւատք, յոյս, սէր, եթէ կը հաւատան, այն ատեն
պիտի յուսան և սիրեն. և ահա թէ ինչպէս մարդ կրնայ
յինքեան ունենալ երջանկութեան դրախտը: Օ՛, այս որբու-
հիները, այո՛, թէեւ ծով տառապանքին մէջէն քաղցին ու
բռնի ուժը իրենց անմեղութեան վրայէն անցաւ, սակայն ես
պիտի ըսեմ, որ ինչ է կեանքը, անոնք դեռ անփորձ են. և
երբ աւարտեն այս կրթական շրջանն ու թեւակոխեն կեանքի
իրական ասպարէզին մէջ, պարտին ունենալ այն երբեակ հաս-
տատուն հիմերը, ինչու որ հոն կեանքին մէջ կրնան իրենց
հանդիպել խոչեր ու խուժեր, դժուարակնճիւ պարագաներ, որոց
պիտի կարենան դիմադրել, և որոնց դէմ պայքարիլ: Ու եթէ
ունին կեանքի մէջ ապրելու այդ պայմաններն, այն ժամա-
նակ պիտի գիտնան իրենց առջեւ գծուած շաւիղէն ընթանալ
անսայթաք ու պիտի չնմանին այն անուս նաւապետին, որ
նաւուն զեկը կառավարելու եղանակը չգիտնալուն պատճառաւ
կ'երթայ նաւը կը բախէ խութերու ու ժայռերու, թոյլ կուտայ
որ փըշուրի ու ամեհի ալիքներէն կըլլուի: Բայց, երբ իրենց
սկզբունքներն ուղիղ ու հաստատուն հիմերու վրայ դրուած
են, անկէ վերջն ալ վախ չկայ, ինչու որ հոն այլեւս չեն
կորսուիր ոսկեղինիկ յոյսերը, ու կը մնայ միշտ հաստահիմն

հաւատքը միամիտ ու աներկեւան, սէրն եռանդագին ու անձ-
նուէր: Բայց գիտեմ, Կուսաններ, պիտի ըսէք ինծի, դը-
ժուարին ու տաժանոտ է խոսան դաշտը հերկելը ու խողանա-
ցած արտին մոլախոտերը խլելը:

Այ՛ո, Կուսաններ, ամէն սկիզբ ունի իւր դժուարու-
թիւնները, արդելքները, խոչընդոտները, սակայն քաջութիւնը
կը կայանայ անոր մէջ որ գիտնանք կուրծք տալ նախնական
նեղութեանց, որ հաւաստիք մը պիտի ըլլայ վերջնական
յաղթութիւնը չահելու և այս աշխատանքի պտուղին քաղ-
ցրութիւնը ճաշակելու: Ես դեռ աւելին պիտի ըսեմ, այ՛ո,
պիտի աշխատինք, պիտի ընենք գործքեր, որոնք ո՛չ թէ
միայն դժուարութիւններ պիտի ունենան իրենց գործառնու-
թեանց մէջ, այլ պիտի ըլլան մարդիկ, որ քննադատեն,
ապիկար համարին ու չհաւնին ու չզնահատեն մեր գործունէ-
ութիւնը: Սակայն երբ մենք յանուն մարդկային շահուն, յանուն
մեր ազգին, յանուն գաղափարականի միջամուխ եղած ենք
այդպիսի նուիրական գործերու, երբեք չդեղեւինք, չկասինք,
նկրտինք յառաջ, միշտ դէպի յառաջ: Որովհետեւ պէտք է
գիտնալ թէ, այն մարդը, որ գաղափարի կը ծառայէ՝ անիկա
նենդամիտ ու շահասէր մարդերուն հալածանքին ենթակայ է,
անիկա նախանձու զոհ է. բայց, մի՛ վախնաք, թող նախանձ
որչափ կ'ուզէ բարձրանայ, որչափ կ'ուզէ ամբարտաւանանայ
ու յոխորտայ, անիկա վերջ ի վերջոյ թաւալդոր ինք իր վրայ
կ'իյնայ, կը փշուրի ու կը չքանայ ու յաղթականը կ'ըլլայ
գաղափարը:

Օն, ապա ուրեմն, ո՛վ դուք, ամէնքդ, որ առանց շահու
ու ակնկալութեան կը գործէք, գործեցէք նաեւ առանց համ-
բաւի Խորհրդանիւսի և մէկ խօսքով գործեցէք յանուն խղճի
նուիրական շահերուն: Ապա ուրեմն, ո՛վ Կուսաններ, թափե-
ցէք ու մի՛ խնայէք ձեր աշխատութիւններն ու օգնութիւն-

ները մեր որբուհիներուն համար : Կրթեցէ՛ք զանոնք բարոյապէս
ու նիւթապէս, դրէ՛ք ճշմարտին, գեղեցիկին ու բարւոյն
գիտութիւնն անոնց հոգիներուն մէջ, ու թող անոնք ստա-
նան բարձր կրթութիւն և ըլլան ամէնէն ուսեալ կիները,
սակայն չըլլան անբարտաւաններ, ըլլան վայելչագեղներ, բայց
չըլլան թեթեւօրիկներ, որովհետեւ մեր Մայր-Հայաստանը
պէտք ունի լուրջ մայրերու, գործոն մայրերու, գաղափարա-
կան մայրերու :

ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0212708

43.352

Գին 10 Ղրօ.

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏԱՆ

ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԵԱՆՅ

Նոր Շարքէն Լոյս Տեսած են

1 ⁰ .	Դասասանի Օրեր	Ա. Գաբուէեան . .	5
2 ⁰ .	Աբու Լալա Մահարի	Ռ. Իսահակեան . .	5
3 ⁰ .	Տիեզերական Խաղաղութիւն	Վ. Հիւկօ .	5
4 ⁰ .	Հայերուն Ֆրանսէի հետ սովորեցնելու պարզ եւ
դիւրասոյց եղանակ	Մ. Յովհաննէսեան .	25
5 ⁰ .	Զայնագրուած հայկական երգերուն . . .		35
6 ⁰ .	Բանաստեղծութիւն մը	Ե. Տ. Մարգարեան	10

Զարգարեան Գրատան սեփական հրատարակութիւն-
ները տարածելու համար Գաւառեան և արտասահմանեան
վայրերու մէջ Գործակալներ կը փնտռուին :

Հաւցէ Կ. Պօլիս Զաքմաքճըլար Թ. 32.

ԶԱՐԴԱՐԵԱՆ ԳՐԱՏՈՒՆ

